herpy

GEKKOER

Common dwarf gecko

Lygodactylus capensis

Lygodactylus capensis er en lille, gråbrun dværggekko fra det sydlige og østlige Afrika, hvor den lever på træer i savanne og åben skov og ofte på husmure. Den er dagaktiv, bliver 7-9 cm inklusive hale og vejer under 1 g. Arten er slægtens typeart og almindelig i naturen, men holdes sjældent.

Familie: Gekkonidae Tidligere navn: *Hemidactylus capensis; Lygodactylus strigatus* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**7-9 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**0,7-1,1 g**
Levetid	**4-6 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Savanne**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**30 × 30 × 40 cm** L × B × H til 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Hotspot	**30-35 °C**
Temperatur, nat	**18-22 °C**
Luftfugtighed	**50-75 %**
Vand	**Ingen vandskål**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 2
Kost	**Insekter og små leddyr (springhaler, bananfluer)**
Holdes	**Parvis eller 1 han med flere hunner**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**9-15 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-2 æg**
Inkubation	**60-120 dage** ved 24-27 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i bilagene til EU's forordning om handel med vilde dyr, så der kræves ingen særlige tilladelser ved køb og salg. Dyrevelfærdslovens almindelige krav om passende bolig, foder og pleje gælder. Tjek altid de gældende regler hos Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, før du indfører dyr fra lande uden for EU.

Om arten

Lygodactylus capensis er typearten for slægten *Lygodactylus*. Den blev beskrevet i 1849 som *Hemidactylus capensis*, og navnet *capensis* henviser til typelokaliteten nord for den tidligere Kapkoloni. Dyret er en lille, dagaktiv dværggekko og mere afdæmpet end de farvestrålende østafrikanske arter: ryggen er gråbrun med en mørk stribe fra snuden til skulderen eller længere, struben er spættet med gråt eller brunt, og bugen er cremefarvet.

Fra snude til kloak måler voksne dyr 33-43 mm, og den oprindelige hale er omtrent lige så lang, så den samlede længde bliver 7-9 cm. En voksen gekko vejer kun omkring 0,9 g. Under tæerne sidder hæftelameller, og undersiden af halespidsen er dækket af lignende lameller, så halen fungerer som et femte ben. Halen smides let og vokser hurtigt ud igen, men uden den løber dyret langsommere og klatrer dårligere på lodrette flader.

Taksonomien er ændret flere gange. *Lygodactylus grotei* og *Lygodactylus pakenhami*, der tidligere var underarter, regnes i dag som selvstændige arter i samme artsgruppe. I terrariet er *L. capensis* et dyr at se på, ikke at håndtere.

Udbredelse og levested

Lygodactylus capensis er udbredt i det sydlige og østlige Afrika: det nordøstlige Sydafrika, Eswatini, Mozambique, Zimbabwe, Botswana, Namibia, Angola, Zambia, Malawi, det sydlige DR Congo, Tanzania med øen Pemba og Kenya.

I Sydafrika har arten siden 1980'erne bredt sig mod syd og vest helt ud til kystområderne i Øst- og Vestkap, formentlig med planter fra planteskoler og med turismen. Bestandene dér er indført, men fundene på kortet omfatter dem. Arten er almindelig og vurderes ikke som truet.

> **Oprindelig udbredelse:** Sydafrika, Eswatini, Mozambique, Zimbabwe, Botswana, Namibia, Angola, Zambia, Malawi, Congo-Kinshasa, Tanzania og Kenya.

LEVESTED

Lygodactylus capensis lever i savanne, åben skov og krat og er almindelig i byer og haver, hvor den sidder på træer, havemure og husvægge. Den klatrer på stammer og grene, ofte i fuld sol, og søger ind i sprækker og bag løs bark, når den forstyrres.

Klimaet i det meste af udbredelsen er varmt med regntid om sommeren og en tør, køligere vinter. Levestedet er tørrere og mere solrigt end hos slægtens østafrikanske skovarter. Arten tåler kulde dårligere end de natlige gekkoer i samme område, men tåler lidt mere kulde om natten end om dagen. Myrer udgør 30-50 % af føden; resten er andre små leddyr.

Pasning

TERRARIET

Der findes kun lidt viden om pasningen af *Lygodactylus capensis*. Klimaet i udbredelsesområdet er varmt med regn om sommeren og en tør, køligere vinter, og arten lever på træer i savanne og åben skov. *Lygodactylus grotei*, der indtil for nylig blev regnet som underart af *L. capensis*, og *Lygodactylus picturatus* er bedre kendte i terrariet og har lignende krav. Tallene for temperatur, fugt, lys, avl og levetid er lånt fra dem.

Et par kan holdes i et terrarie på mindst 30 × 30 × 40 cm (længde × bredde × højde), og en han med to hunner i 40 × 30 × 40 cm. Højden tæller mere end gulvarealet, fordi dyret lever på stammer og grene.

Terrariet skal være helt tæt for så små dyr og deres foderdyr: fin netåbning i låget og fine ventilationsriste forneden og foroven. Forsegl side- og bagvægge, så ingen dyr klemmes bag indretningen. Lav bunden af et drænlag af blæhton under en blanding af kokosmuld og lidt sand, eventuelt dækket af lidt løv. Indret med tynde og tykke grene, korkbark stillet på højkant som skjul og robuste planter som sansevieria. Terrariet indrettes og drives lidt tørt, og stående væde i bunden skal undgås.

Læs mere: Terrarieopbygning og bioaktiv bund Læs mere: Foderdyr: hold og avl

TEMPERATUR

Om dagen skal baggrundstemperaturen ligge på 25-30 °C med en solplet på 30-35 °C under en lille spot. Varmelampen behøver ikke være tændt hele dagen: to til fire perioder på 30-45 minutter om sommeren og to om vinteren er nok. Om natten falder temperaturen til 18-22 °C. Om vinteren kan dagtemperaturen ligge på 23-28 °C og natten på 18-20 °C.

Spotten skal passe til terrariets størrelse, for en kraftig lampe i et lille terrarie hæver hurtigt hele temperaturen. Brug termostat eller dæmper, og mål både højt oppe og nede. Et dyr, der sidder ubevægeligt med åben mund på det varmeste sted, har det for varmt.

Læs mere: Varme og temperatur

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden holdes på 50-60 % om dagen og 60-75 % om natten. Sprøjt let hver morgen, så blade og vægge får dråber, og lad terrariet tørre op i løbet af dagen. Arten er følsom over for stående væde, og konstant våde grene og en våd bund giver mug og hudproblemer.

Dyrene drikker dråber fra blade og vægge, så en vandskål er ikke nødvendig og er en risiko for så små dyr. De skal have vand hver dag, men klarer en enkelt tør dag. Hold især øje med sommervarmen og terrariets placering, for små dyr tørrer hurtigt ud.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Lygodactylus capensis sidder ofte i fuld sol og har brug for kraftigt, jævnt lys. Brug T5-lysstofrør eller LED med dagslys, og kombinér med et UVB-rør. UVB-styrken er ikke dokumenteret for arten. Et moderat UVB-rør (Ferguson-zone 2) over en del af terrariet er et forsigtigt skøn. Lad der være skygge og skjul i resten af terrariet.

Hav lyset tændt 14-16 timer om sommeren og 12-14 timer om vinteren, styret af et tænd-sluk-ur. En kølig vinterperiode med kortere dage er en fordel, hvis dyrene skal avle.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Myrer udgør 30-50 % af føden i naturen. I terrariet består kosten af små levende foderdyr: små fårekyllinger, bananfluer, springhaler, bønnebiller, små isopoder og små kakerlakker. Myrer og termitter kan tilbydes, hvis de stammer fra steder uden sprøjtemidler. Foderdyret skal være mindre end afstanden mellem dyrets øjne.

Pudr foderdyrene let med kalk med D3-vitamin, og giv hunnerne en lille skål ren kalk, som de selv kan tage af. Fodr hver dag eller hver anden dag uden at overfodre. Flere slægtninge tager også frugtgrød eller færdigfoder til frugtædende gekkoer, men om *L. capensis* gør det, er ikke dokumenteret.

Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Lygodactylus capensis er hurtig og kan let slippe væk eller blive skadet, og halen smides let, så arten egner sig ikke til håndtering. Åbn kun lågerne kortvarigt, og hold øje med spalter, hvor dyrene kan slippe ud. Dyret er sky og gemmer sig ofte, når der arbejdes i terrariet.

Hold et par eller en han med en eller to hunner. To hanner er territoriale og må ikke holdes sammen. Hold øje med bidemærker og afbidte haler, og adskil dyr, der jages. Dyrene hviler i skyggen, hvis varmen bliver for høj.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen kendes på en fortykket halerod med to hemipenislommer og på prænalporerne foran kloakken, der ofte udskiller et sekret. Hunnen har en slank halerod, og hos voksne hunner ses ofte tydelige kalksække. Kønsmodenheden er ikke dokumenteret for arten. Slægten bliver typisk kønsmoden efter 9-15 måneder, men dyrene bør helst være 14-18 måneder, før de sættes til avl.

PARRING

Parringen er ikke beskrevet for *Lygodactylus capensis* i fangenskab. Hos *Lygodactylus grotei* parrer dyrene sig hele året, og en kølig vinterperiode med kortere dage og lidt lavere temperatur er en fordel for avlen, fordi hunnen får tid til at opbygge kalk. Hold et par eller en han med en eller to hunner sammen med mange skjul, så hunnen kan komme væk fra hannen, og flyt hannen, hvis han jager hende vedvarende.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger 1-2 hårdskallede æg ad gangen, som alle i slægten. Hos *L. grotei* er æggene omkring 5 mm og lægges med 4-6 ugers mellemrum i bambusrør, små dåser, bromelier, under korkbark eller på bunden. Giv flere æglæggesteder, som kan tages ud af terrariet. Æggene klistrer sig fast og går let i stykker, hvis de løsnes, så tag hellere hele æglæggestedet ud. Æglægning er hård for hunnen, der skal have rigelig kalk.

INKUBATION

Æggene flyttes forsigtigt, uden at de vendes, til en lille boks med let fugtig vermiculite og små lufthuller i låget. Temperaturen holdes på 24-27 °C. Klækningstiden er ikke dokumenteret for arten. For *Lygodactylus williamsi* er den 60-120 dage, og det er lånt som en grov ramme.

OPDRÆT AF UNGER

Hos *L. grotei* er ungerne 16-17 mm ved klækningen, og ungerne af *L. capensis* er formentlig lige så små. Anbring dem i et lille, helt tæt terrarie med tynde grene og et let fugtigt hjørne, og sprøjt dagligt. Giv de allermindste foderdyr: springhaler, bananfluer og nyklækkede små fårekyllinger, pudret med kalk og D3-vitamin. Hold ungerne adskilt fra de voksne. Der skal hele tiden være mad, for så små dyr har næsten ingen reserver.

Sundhed og typiske fejl

Sygdomme i fangenskab er ikke beskrevet for *Lygodactylus capensis*, men de typiske problemer hos små dværggekkoer er:

- For lidt vand og for høj varme i et lille terrarie. Små dyr tørrer hurtigt ud. Brug termostat eller dæmper.
- Mangel på kalk og D3-vitamin, især hos hunner, der lægger æg.
- For vådt terrarie, som giver mug og hudproblemer hos en art fra et tørrere klima.
- Hudskifteproblemer med hudrester på tæer og halespids, som kan afklemme blodtilførslen. Løsn dem forsigtigt med lunkent vand.
- Blodmider, som sidder som små røde eller sorte prikker i hudfolder. Det kræver behandling hos dyrlæge.
- Slagsmål mellem hanner med bid og tabte haler.
- Små dyr, der klemmes eller bliver væk i spalter bag indretningen.

Et sundt dyr er livligt, har klare øjne og en fyldig halerod. Søg dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, sidder sløvt eller holder op med at spise.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.